

מאז והלאה היחס של שר הגליץ לבתי הספר נשתנה לישיבה. ואמנם התלמידים משיבת וואלאזין שנתפסו נשתחררו, כי בימים ההם לא היתה עדין הקפדה רבה על ה"חובבי ציון" מאת הממשלה, ורק מני אז שמרה הממשלה צעדי הישיבה שמירה מעולה. לכן כתב שר הגליץ הנ"ל על הישיבה מרורות לפטרבורג, שחובה לשים עליה פקחת עין חודרת ולהטיל חובה עליה שתשמור כד הסדרים עם פרוגרמה של בתי ספר המאשרים מהממשלה, שיהי' ראש הישיבה מלומד עם "צענו", ולקבוע איזה שעות ביום שילמדו כ ל התלמידים שפת רוסיא ע"י מורים מלומדים שיש להם זכות הממשלה להיות מורים. אחרי שהמיניסטר מאקאוו כבר עזב משמרתו, ולא נמצא חוק ממנו שהתלמידים מהישיבה פטורים מללמוד למודי חול, לכן נתאשרה הצעתם מאת שר ההשכלה.

והנה על עצם למוד שפת רוסיא לא מחו מנהלי הישיבה כלל, מפני שכבר הכירו נחיצת ידיעת שפת המדינה, אך קשה ה' למלאות את החק ולקבל מורים מאושרים עם "צענו", שכידוע רובם מהם, מלבד שהי' בעצמם חפשים בדעות, דרכם

בעמנו, וכן ידוע לכבוד הדרתו מעלת הישיבה המפארה והקדושה ד"ר וואלאזין המתנוססת בהדרת כבודה זה כשמונים שנה, ותהי למקור נאמן להפיץ תורה, מדות ומוסר בטרתן לישראל, עד היום הזה, והנה זה שנים מספר אשר הישיבה הק' הזאת נתאשרה מטעם הממשלה יר"ה, ולרגל הדבר הזה עלתה הישיבה במעלה כי הכירה גם הממשלה יר"ה אותה לטוב, אבל אין אור בלי צללים, כי גם במעלה הנכבדה הזאת נמצאו צללים אשר אם לא נגיה אור עליהם ע"י גדולי אנשי הרוח, בכחם להחשיך אור השמש, בצהריים, ואלה הם: א) חסרון הכרה של שרי הממשלה יר"ה ברוח היהדות הפנימית, דרכי התורה ואופני צמיחתה והתפתחותה בקרב בני עמנו שיהיו יראי א"ק ומלך, ועם כל ישרת לבבות שרי הממשלה אין באפשרותם להבין כל אלה כמונח, וע"כ הם עמלים להנהיג את למודי התורה ודרכי נטיעותיה בלבב התלמידים בישיבה, כפי דרכי החנוך של הלומדים הכוללים. נוסף על זה, הנה גם משפטיהם הקדומים שנשרשו בלבבם מאת בוני התורה ורודפי היהדות מבית ומחוץ תורישו בלבבם משפט מעוקל על דבר הישיבות, כי משחתם בם.

ב) כבודו ידוע כי באו עלינו השקפות קדמוניות על הדור האחרון, "חוצפא יסגא". בעוה"ר הננו רואים נערים ילבינו פני זקנים ותעלולים ימשלו בנו, ורבו כיום צעירי הדור בתוכנו הקופצים בראש לחות דעה בכל ענין והם שולחים רסן לשוגם חפשי, ושולחים מגלות סתרים וכתבי פלסתר לעפר בעפר את הישיבה הק' וואלאזין ולבדות עליה שקרים ניראים לפני שרי הממשלה יר"ה וביחוד לפני השר הישר באדם הפאפעי-ציטל מוילנא, וידענו כי מהסבות האלה עלו ובאו חרעומות רבות ותלונות מעציבות על הישיבה הק' ואחרי כי השר הפאפעיטל הישר באדם שיחיה הנהו כעת בפ"ב וימלך עלי לבי לפנות אל כבוד חכמתו הידוע ומכיר היטב נכון את היהדות לפי רוחה ומשאלותיה הפנימיים, והנהו מליץ יושר לתורה וליהדות כל ימיו, לכן הנני שופך את נפשי בשאלתי בעד התורה הק', אנא יצא נא לישע הישיבה הק' המיוסדה מאת רבן של ישראל רבנו חיים מוואלאזין וצ"ל אשר הקימה ארזי אל אדירי התורה, גדולי הוראה וגאניה וייטיב בטובו הגדול להתראות עם הפאפעיטל האדון יחיה ילהיצא את העקמומיות שבלבו הטוב אשר נקלטו בלבבו על ידי הכתבי פלסתר של רשעי עמנו על ישיבת וואלאזין ויבאר לפנינו מהית הישיבה הראשית ואיכותה לפי רוח היהדות ולפי מצבה, וביותר בהיותה מתפרנסת רק מהתמיכה המצומצמת מאת נדיבי עמנו, לכן מוכרחת היא ג"כ להתנהג ביותר לפי משאלות האומה, וכי אין להכביד עליה בקשת סדרים הקשים אשר ישנו פניה ממטבע שטבעו חכמי ישראל הקדמונים את הישיבות הקדושות לתורה ומוסר ומדות חכמים, ולהסות לבנו לטוב לבלי יחוש לדבת אלה העמלים להרוס ולתקן על מנת לקלקל ולעקור את העיקר מפני הטפל, וכן יגדל חסדו להתראות גם עם כבוד השר להשכלה יחיה ויתר השרים השייכים ללשכת ההשכלה ולבאר לפניהם כל זאת ביד חכמתו ואהבתו לישראל ולתורתו הטובה עליו, ויותר מאשר כתבתי כאן, ישכיל כבודו בחכמתו הרחבה והעמוקה והישרה ואין קץ לברכות המאליפות אשר תבאנה לראשו מאת הישרים בעמנו והם רוב מגין ובנין מישראל, וחסדו ואמתו לא ישכחו מקרב ולב אחבי עד עולמי עד. ובזה אצא מאת כבודו ואמר שלום, יזכה יראה להיטיב עוד ימים רבים לישראל ולאדם רב, כפי אדיר חפצו הטוב המברכו מקרב ולב עמוק, ומחכת לתשובתו הרמתה.

יצחק אלחנן ספעקטר החופק"ק.